

Editor: Călin Vlasie

Culegere text: Laura Constantin

Tehnoredactare: Carmen Rădulescu

Coperta colecției: Ionuț Broștianu

Fotografia autorului de pe coperta I este realizată de Tudor Jebeleanu.

Colorizare palette.fm

Editorul aduce mulțumiri deosebite Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” Prahova și întregului personal al instituției implicat în realizarea acestui volum.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Stratan, Ion

Opera poetică / Ion Stratan. - Băbana : Rocart, 2024-2025
3 vol.

ISBN 978-606-9717-31-8

Vol. 3 / ed., note și referințe critice de Dan Gulea. - 2025. -

ISBN 978-606-9717-34-9

I. Gulea, Dan (ed. șt.)

821.135.1

*Contravaloarea timbrului literar se depune
în contul Uniunii Scriitorilor din România.*

Copyright © Grupul Editorial Rocart, 2025

Ion Stratan

Opera poetică

Volumul 3

Ediție, note și referințe critice de Dan Gulea

ROCART

Unele cărți o spun încă din titlu: *Mai mult ca moartea, De partea morților*; altele o fac indirect, precum *Cimitir-ul de mașini*, în care știrile zilei dispar odată cu ea. Cărțile, țările, ființele dispar și, pleonastic, în lumea spartă ca o harfă înfășurată în singurătate, doar ce e mort rămâne nemuritor.” (Călin-Andrei Mihăilescu, „Ante-cuvânt” la Ion Stratan, *Criminalii și crinii (poeme)*, antologie alcătuită de autor și îngrijită de Călin-Andrei Mihăilescu, Editura Tracus Arte, București 2018, p. 10)

„Severă de la bun început cu Ion Stratan, critica literară n-a încetat totuși să-l considere un remarcabil poet de demaraj. Debutul său a ajuns un reper abia în analiză retrospectivă, altminteri el neîntrunind laudele de care s-au bucurat alți colegi de la Cenaclul de Luni [...] Nici măcar prezența în volumul colectiv *Aer cu diamante* nu-l va exonera pe Stratan de aceste suspiciuni prudente. A rămas unul dintre poeții importanți ai generației sale, a fost convocat în echipa *Contrapunctului*, dar rezervele au persistat în cazul său [...] Vor fi contribuit, poate, la aceste precauții și câteva fluxuri stilistice aproape imposibil de reprimat (dintre toți lunediții, Stratan amintind cel mai bine de Nichita Stănescu), și câteva episoade biografice (fie comice și superficiale ori, dimpotrivă, frisonante). Dar a pune doar pe seama acestora responsabilitatea unei receptări dificuloase ar însemna ignorarea realității valorice. Numeroasele volume ale lui Ion Stratan (tot mai numeroase după 1989 și tot mai puțin comentate: în total, 38) atestă declinul pe care critica literară îl întuise de la bun început [...] Pe acest versant fără doar și poate descendent, se găsesc totuși, nebăgate în seamă, și momente de luciditate în care Stratan a încercat, cu puteri diminuate, să revină la vechile și bunele obiceiuri. Uneori depășindu-le radical și dând la iveală capodopere având o cu totul altă somatică decât aceea a poeziei lui dintotdeauna. Un asemenea caz îl reprezintă prima parte a volumului *Mai mult ca moartea*, apărut în 1997” (Cosmin Ciotloș, „Odă la un vas Klein”, în *Cenaclul de Luni. Viața și opera*, Editura Pandora, București, 2021, pp. 221-231)

CUPRINS

O lume din cuvinte

Pescărușul / 7
 Trei surori / 7
 Nu vinde livada / 8
 A venit în inspecție / 8
 Trebuie să trăim, Vania / 9
 A căzut ploaia / 9
 Plouă, plouă, plouă / 10
 Spirala dreaptă / 10
 Ploaia de sunete / 11
 Ploaie amestecată cu apă / 11
 Pluvis / 11
 Ploaie până la marginea setei / 12
 Ploaia abstractă / 12
 Eu știu că în actul trei se va trage / 13
 Căderea spre cer / 13
 Departe-n prăpăstii / 14
 O grăbită alchimie / 14
 Cu brațele învinse / 15
 Hai ku / 15
 Munca / 15
 Timpul rămăsese în urmă / 16
 Un bătrân luptă cu copilul din mine / 16
 Tăcerea se face un vânt albăstrui / 17
 Sonorizând / 17
 Singurătăți m-au oprit / 18
 Ani târzii, durere depărtată / 18
 Câini au fost câini / 19
 Nedreaptă a fost lupta / 19
 Ca un lup fără picioare / 20
 Din nou, gândesc că ești frumoasă / 20
 O tristețe în plus / 21
 A căzut o pasăre, a căzut un gând / 21
 Mai cade un gând / 22
 Grea, nu greoaie / 22
 Faciesul hârtiei / 22

Libertatea nu e o formă / 23
 Unde-s zăpezile, domnule Todea...? / 23
 Din nefericire / 24
 Grădina / 27
 Parfum îndoit de propria floare / 29
 Ea privea cu cornete de înghețată / 29
 Și degetul poate cădea din inel / 30
 Pentru ce, mai mult, acest suspin / 30
 Pretutindeni, nicăieri / 31
 Râul era buhăit / 31
 Vor pleca păsările cu vara / 31
 A venit cărăbușul / 32
 Fructele blândeții / 32
 Tele-script / 34
 Nu mă vindec de tine / 34
 Interlumea / 35
 Vei putea să rezisti? / 35
 În liniște / 36
 Aud un infarct de departe / 36
 Peștera / 36
 Am auzit că e liniște / 37
 Infralumea uriașă / 37
 Tu / 38
 Zborul creierului / 38
 Trandafir japonez / 38
 Cântec de sfârșit / 39
 Vechiul meu horn / 39
 Pentru că știm / 40
 Hai ku / 40
 Fecioara ferecată / 40
 Intensitate / 41
 Hai ku / 41
 Dacă aș putea trece de privirea ta / 41
 Testament / 42
 Mă voi duce dracului, mă voi duce sorții / 42
 Va veni toamna ca un dans / 42

Copil, mă-ntorc de la liceu / 43
 Sunt cea mai obosită rază a
 soarelui / 43
 O lucire-n armură / 44
 Iisus și zarafii / 44
 Hai ku / 44
 Jocuri / 45
 Turma de păsări / 47
 Tu, crin al vieții mele / 49
 Ca o steaună prăbușită / 50
 Duty / 50
 Marea e foarte departe / 50
 Poem / 51
 Inimii picioarelor și frunții / 51
 Singurătate / 52
 În secunda în care am trăit / 52
 A priori / 52
 O tragedie americană (Periplu) / 53
 De-aș avea / 55
 Depărtarea ca prezent pierdut / 56
 O lume de cuvinte / 57
 Elegie pentru cei căzuți pe
 mare / 58
 Trandafir multifoliu / 58
 Dansuri / 59
 Hai ku / 63
 Olturi / 63
 Dus / 64
 Sunt eu, Yorrik / 64
 Pustiu / 66
 Zece cântece „a capella” / 66
 Ușa de biserică / 66
 Lumina din vitralii / 66
 Cortegiul funerar / 67
 Gloria crucis / 67
 Strane / 68
 Miriștea de lumânări / 68
 Lângă cimitir / 69
 Capela / 69
 Nunta / 70
 Moarte acasă / 70
 Cimitirul / 71

Jocurile tăcute

Tinta falsă / 75
 Secolul tutunului / 75
 Sfârșit de secol în Ploiești / 76
 Dedicatie / 77
 Nu orice se reface / 77
 Moartea gânditoare / 78
 Poezie extremă / 78
 Și atunci / 78
 Fiasco / 79
 Tornadă din lună / 79
 Poem / 79

Spălarea apei

Spirala dreaptă / 83
 Cadou / 85
 Semnul / 85
 Taină de toamnă / 86
 Proprietățile / 87
 Poem / 88
 Tenis pe iarbă / 90
 Atingere umană / 93
 Totem / 93
 Pământ / 94
 Somn / 94
 Viena din vis / 95
 Pupila ochiului era înfiată / 97
 Găurind cu privirea nasturii
 stelei / 98
 A venit muntele la Mahomed / 98
 O aruncare de ochi peste
 miriștea de timpane / 99
 O mirare despre starea grecească
 a vederii / 99
 La o revedere / 99
 Hôtel de Suède / 100
 Pe acoperișul de ciocolată / 101
 Aruncându-mă în vidul
 dimineții / 102
 S-a ieftinit sângele / 102
 Cartea drepturilor domnului / 103
 Câini singuratici, haite de
 oameni / 104

Casă de piatră, interior de
 pământ / 105
 O răscumpărare / 106
 O emoție în restaurant (*cadril*) / 107
 Trista poveste de dragoste a lui nu
 și da / 107
 Dansând într-un ou / 109
 Fost poem / 110
 Crimele din strada cerului / 110
 În cartierele îndepărtate / 114
 Mai clar / 114
 Nu / 115
 Vietnam / 116
 Case / 118
 Casa teozofului / 118
 Casa arhitectului / 119
 Casa fecioarei / 120
 Casa geometrului / 120
 Casa melancolică / 121
 Porțile / 122
 Ruleta / 123
 Moarte înceată / 127
 Moarte în vis / 127
 Moarte în copilărie / 128
 Moarte în pădure / 128
 Moarte în somn / 128
 Moarte la Paris / 129
 Moarte în moarte / 129
 Cinci ode pentru nimic / 130
 Iris, cornee și pleopă / 131
 Lumea ca lipsă de voință și
 abstractizare / 132
 Tu / 132
 Poezia pe care o scriu / 133
 Terminus / 133

Țara dispărută

Anatomia melancoliei / 137
 Cap / 137
 Mâini / 138
 Picioarele / 140
 Degetele / 140
 Sexul / 141

„Roma, oraș deschis” / 142
 „Roma, caput mundi” / 144
 Pisicile Romei / 148
 Roma, locul comun / 153
 „Mamma Roma” / 154
 Stabat mater dolorosa / 155
 „Vacanță la Roma” / 157
 Răstignirea României / 160
 Ei / 162
 Foamea străină / 165
 Și totuși / 165
 Ploile din Foster City / 166
 Turneul / 170
 Învățând toamna limba
 germană / 173
 Aventurile lui Ne iubim / 177
 Petrecerea / 181
 Un podium / 185
 Primăvara / 185
 Ridicarea privirii / 187
 Ce lucruri / 187
 Cei care merg la mare / 187
 Liniștea dintre culori / 188
 Cuvânt împușcat în ceafă / 188
 Concurs / 189
 Roata funerară / 189
 Ultima bunăvestire / 189
 Un răsărit în apus / 190
 Binoclul / 190
 Raza de lumină / 191
 Locuiesc / 191
 Obsesie / 192
 Mintea mea / 192
 Muște și țigani / 193
 Apropiat încât trecusem de
 tine / 193
 În carne și oase / 194
 Ne iubim în stomacul unui
 tigru / 194
 Taifunul privirii dansatoarelor / 195
 Trofeul cinegetic al vânării de
 vânt / 195
 Cinematograful / 196

Pe tarabele cu ochii magici / 196
 Aventurile unui măr alb / 197
 Cuiul / 197
 Nu am timp / 198
 Păturica / 199
 Bulgaria / 200
 Casa părăsită / 200
 Omul invizibil / 205
 Oraș depărtat / 205
 Nu există îngeri / 206
 Când mă voi afla / 206
 Nu se mai poate spune / 207
 Dus / 207
 Luat de valul / 208
 Prins / 208
 Avionul „dumnezeu” / 208
 Noi elegii la Notre-Dame (după încă
 10 ani) / 212
 o turistă japoneză.
 în catedrală (II) / 212
 o fată frumoasă. arondată în Place
 Pigalle (II) / 212
 un cântăreț emigrant spaniol. la
 traducerea în franceză a lui
 „Sein und Zeit” (II) / 213
 o poetă americană. în librăria
 Shakespeare (II) / 213
 o cititoare de romane. în
 cafenea (II) / 214
 venus din millo cerșind. la muzeul
 Louvre (II) / 214
 poetul antoine nicolas caillot.
 în seara plecării (II) / 215
 poetul sebastien reichman. într-un
 restaurant grecesc (II) / 215
 atașatul cultural brazilian. după
 recitalul de poezie (II) / 216
 poetul alexandru mușina. la
 mănăstirea Royaumont (II) / 216
Cartea ruptă (33 de poeme)
 Pe marginea ultimei prelegeri
 a lui Martin Heidegger
 (26 mai 1976) / 219

Jucătorii de filme / 224
 Îngroparea lunii / 224
 Monstrul / 224
 Divinele rupturi / 225
 Un cerc cu patru fețe este poemul
 acesta / 225
 Ceasul care produce timp / 226
 Durerea ca formă a elipsei / 226
 Ce începe cu lilă și sfârșește cu
 violet / 227
 Când fiarele își părăsesc
 pădurea / 227
 Nick Nolte are în loc de creier o
 papiotă / 228
 Glenn Close / 228
 Poezie, vine Schwartzenegger / 229
 Ilustrație cu stele căzătoare / 229
 Umbra regelui / 229
 Leșinul în fața marilor tablouri / 230
 Pe pământul ăsta de gaz și fier / 230
 Nu viitor / 231
 Groapa comună / 231
 Dă-mi o bucată din scrisoarea
 ta / 231
 Mă doare mâna de cărat atâtea
 cuvinte / 232
 Țipătul oului / 232
 Cum ai număra zăpada / 233

La umbra Greciei în floare...

I. La umbra Greciei în floare / 237
 Prima prefață / 237
 A doua prefață / 237
 A treia prefață / 238
 Primul început / 239
 Al doilea început / 239
 Al treilea început / 240
 Al patrulea început / 240
 Al cincilea început / 241
 Al șaselea început / 241
 Al șaptelea început / 242
 Al optulea început / 243
 Al nouălea început / 243

Al zecelea început / 244
 Primul subiect / 244
 Al doilea subiect / 245
 Al treilea subiect / 245
 Al patrulea subiect / 246
 Al cincilea subiect / 246
 Al șaselea subiect / 247
 Al șaptelea subiect / 248
 Al optulea subiect / 248
 Al nouălea subiect / 249
 Al zecelea subiect / 249
 Primul sfârșit / 250
 Al doilea sfârșit / 251
 Al treilea sfârșit / 251
 Al patrulea sfârșit / 252
 Al cincilea sfârșit / 252
 Al șaselea sfârșit / 253
 Al șaptelea sfârșit / 253
 Al optulea sfârșit / 254
 Al nouălea sfârșit / 254
 Al zecelea sfârșit / 255
 Primul post-scriptum / 256
 Al doilea post-scriptum / 256
 Al treilea post-scriptum / 257
 II. Viteza vieții / 258
 Piața de noapte / 258
 Pact / 261
 Cei care m-au rănit / 262
 Cina cea de taină / 263
 III. Emoții / 267
 Deal / 267
 Am încurcat locul / 268
 Răsărit / 268
 Speculatorii Jocului Lumii / 268
 Important / 269
 Gara / 269
 Oamenii locuiesc / 270
 Dacă mă voi trezi / 270
 Răul / 270
 Îndrăzneala cerului / 271
 Ploiești, ploaie / 271
 Poeme bruxeleze / 272
 Happening-ul vieții mele / 274

și cei îndrăgostiți / 274
 și dacă porți haine / 274
 morțile anterioare / 275
 mai jos de pământ / 276
 Reperarea onoarei / 276
 Clavecinul bine explodat / 277
 linia care mănâncă puncte / 277
 Tabloul electric / 278
 clima de probă / 278
 Nu mai vorbiți despre
 Dumnezeu / 278
 zebra mușcată de fiară / 279
 puiul de hienă / 280
 rechinul și apa / 280
 baletul focii albe / 281
 depinde / 281
 Dumnezeu ne-a dat peștii / 282
 zodiile au ridicat / 282
 pisica / 282
 crabul macedonean / 283
 Steaua de pe Banca
 Turco-Română / 284
 Locuitori pe Internet / 285
 Cântec de matelot / 285
 Ultimul tango la Paris / 286
 Înlantrul lumânării este mai
 cald / 286
 Moarte și portocale la
 Palermo / 286
 Cei / 289
 V-am urât / 289
 Față / 290
 Soclu / 290
 Ușa spălată / 291
 Cuvinte mari, cuvinte mici / 291
 (Joc de cuvinte) / 293
 Plane și cai / 293
 Epitaf / 298
 și noi / 298
 Antarctica / 298
 Mirosul de stea / 299
 Iubesc roboții pentru că tac / 299
 Amor / 300

LEONIS

Marea de cerneală / 300
martor, martir / 301
grijă / 301
locuiesc / 302
nu am decât poemul acesta / 302

Urechea vorbitoare

Stop / 305
Lob / 305
Voleul / 306
București-Oradea / 306
București-Satu Mare / 307
Cătălinarele / 308

We know
books

Grașița / 308
Doamne, postești / 309
Somnul în sine / 309
Poem tăcut de 5 secunde / 310
Evaporarea / 310
Alb pe alb / 311
Fumând / 311
Parisul e o carte / 311

Receptare critică / 313

*volumul este dedicat
Letiției¹*

PESCĂRUȘUL

Împotrivește-te, împotrivește-te
vântului

tu, care ai aripa cuvântului

Pescăruș pescuind
o lacrimă-n ploaie

Și în orașul întunecat

o odaie

20 oct. 1999

TREI SURORI

Nemăritate sunt, cum
nemăritată e luna

Nemăritate sunt, cum
nemăritată e iarba

(— N-am cosit fânul
vara asta)

N-am cosit nici anul ăsta

moartea cea slabă

cu, mare, năpasta

20 oct. 1999

¹ Întregul volum *O lume de cuvinte* este dedicat Letiției.

Nu vinde livada,
frate,

Moscova-i dură și,
pe încercate sunt suflete
în sufletu-i tare.

Hai pe calul cel sur,
să ne îmbătăm de viteza

pe care față de el
doar omul o
are

20 oct. 1999

A VENIT ÎN INSPECȚIE

A venit în inspecție
domnul Cicikov

din *Suflete moarte*
(*Revizorul era departe*)

el era, cu elecție,
îmbrăcat în lilă

A venit să ne vadă, să ne
întrebe

De ce nu ne temem
de predilecția

toamnei

de a ploua

20 oct. 1999

TREBUIE SĂ TRĂIM, VANIA

Trebuie să trăim, Vania
până în ultimul act

Până se consumă citronadele

În antract

Trebuie să trăim, Vania

Trebuie să trăim, prunule

Până nu se schimbă și
ploaia în soarele ei, în

furtunile...

20 oct. 1999

A CĂZUT PLOAIA

A căzut ploaia,
a căzut lumea

din replica ei,

din postuma

norozenie de ahei

A căzut ploaia din
dublul de sus

Cerule, eu știu că la Domnul
te-ai dus

20 oct. 1999

*Plouă, plouă, plouă
vreme de beție*

Populat pustiul
cu melancolie

Populată lumea
Cu, de mii, de oameni

Alții sunt
oglinda

Căreia îi seameni

— Unde sunt mașinile
ude, de ieri?

20 oct. 1999

SPIRALA DREAPTĂ

ca un cuvânt
din alt cuvânt

așa a zburat înțelesul
pe gând

ca o cifră din materie

ca un înger din

miserere nobis

așa a zburat

20 oct. 1999

PLOAIA DE SUNETE

Ploaie de sunete
Ploaie din apă

cine în ceruri
un mort dezgroapă?

Ploaie de apă
ploaie de sunete

Unde sunt urmele
turmei de cugete?

20 oct. 1999

PLOAIE AMESTECATĂ CU APĂ

Ploaie, tu, lucru în sine

Precum toamna.

Amestecată cu apă cazi,

cu apă de băut.

Ploaie, tu, care

speli paharul

În care se afla
duhul setei.

20 oct. 1999

PLUVIS

Ploaie cu lucruri,
cu obiecte

atente la numele lor,
la destinația lor.

Ploaie cu aparate electrice,
Ploaie cu scurtcircuite,

Ploaie cu ferestre,

Ploaie cu priviri,

Ploaie cu nori...

20 oct. 1999

PLOAIE PÂNĂ LA MARGINEA SETEI

Până la marginea setei plouezi
Cerule

Până la marginea ranei pe
care o speli de durere.

Aduci ploaia acidă,
aduci ploaia plină
ca o pagină de rânduri

Precum paharul cu alcool
de sticlă

20 oct. 1999

PLOAIA ABSTRACTĂ

Ploaie, tu, lucru
abstract

Precum foșnetul

în odaie

Al rochiilor din

ultimul act.

Ploaie ca o piesă
jucată de stropii
sinucigași

o dată ca niciodată

20 oct. 1999

EU ȘTIU CĂ ÎN ACTUL TREI SE VA TRAGE

Eu știu că în actul trei se va trage
Dacă e o pușcă în actul întâi

— O, nu pleca!
— O, rămâi!

Eu știu că în actul trei se va trage

În piesa cu miei

— O, nu pleca!
— O, mai stai!

Știu și ei.

20 oct. 1999

CĂDEREA SPRE CER

Nu numai rănile dor, și
un râs sau o amintire

dezacordate înfiorător
Într-un cor de uimire

Nu numai mâna sau talpa
te poate durea, ci locul Tegucigalpa
sau numai o stea

Nu numai rănilile pot să doară
– ele pot odihni –

În deșertul acestei Ființe
unde durerea ne prisosi

DEPARTE-N PRĂPĂSTII

*Cât de frig trebuie să
fie-n prăpăstii*

Dacă noi nu ne încălzim
aici

în liota de licurici

și în zgomotul stolului
de păsări plecate,
*O, cât de frig trebuie să
fie-n prăpăstii...*

24 noiembrie 1998

O GRĂBITĂ ALCHIMIE

O grăbită alchimie,
Fâlfâie o vâlvătaie

Ferăstrăul duminicii
A venit să ne taie

Săptămânile-n două

Și pe noi în noi
Doi

Cei care am fost
Atât de mult

Un singur lemn
Uscat în focul
Noptii...

24 noiembrie 1998

CU BRAȚELE ÎNVINSE

Cu brațele învinse
Ascult strada
Pe care am cărat
Atâtea cărți

Nu e nici un
schimb

Ea merge
unde are drum
Eu ascult
în materia sunetului

Cum violența naște
violență

24 noiembrie 1998

HAI KU

Zi dureros
De imprecisă

24 noiembrie 1998

MUNCA

Și dacă munca
nu produce timp

Timpul produce muncă

Și dacă munca
nu produce nisip